

Cultuur in Caribisch Nederland

PIONIEREN MET PASSIE OP SINT EUSTATIUS

Waar de cultuurcoach in de meeste Nederlandse gemeenten inmiddels een begrip is, is dat in Caribisch Nederland nog veel minder het geval. In de bijzondere gemeenten Bonaire, Saba en Sint Eustatius is de cultuurcoach een nieuwe functie. Fijeanty de Wit vervult die rol op 'Statia' en doet dat met veel enthousiasme en ondernemingszin. LEON JANSEN LOK

"Ik werk sinds begin 2024 als senior cultuurcoach op Sint Eustatius", steekt De Wit van wal. "Tot die tijd had de Nederlandse overheid weinig aandacht voor onze kunst en cultuur, maar omdat we nu een speciale gemeente zijn, is de situatie gelukkig veranderd. Met mijn functie en die van mijn collega-cultuurcoach hebben we nu meer menskracht en budget om de aandacht die we hier op Sint Eustatius al wel hadden voor kunst en cultuur, meer en beter vorm te geven. Dat wij nu de kans krijgen om ons te ontplooiën op dat gebied, is natuurlijk heel fijn. Je zou in die zin kunnen zeggen dat we twintig, dertig jaar achterlopen op Nederland. Maar tegelijkertijd hebben we natuurlijk een enorm rijke geschiedenis hier."

Canon van Sint Eustatius

Die geschiedenis is de belangrijkste inspiratiebron voor het werk dat De Wit en haar junior collega doen. Die historie is er, hoe dan ook, maar hoe breng je die over op de jeugd? "Toen ik hier startte, heb ik een enquête uitgezet onder de vier basisscholen en de middelbare school hier op het eiland. Daaruit kwam duidelijk naar voren dat er behoefte was aan een canon van Sint Eustatius, want die is er nog niet. Dat is natuurlijk een groot project; er is veel informatie over onze geschiedenis, maar die is heel erg versnipperd.

Sint Eustatius is in het verleden 22 keer veranderd van koloniale hand. Daarom zijn er archieven in Nederland, maar bijvoorbeeld ook in Engeland en Frankrijk. Sint Eustatius kende vroeger een 'gouden tijd', vandaar ook de bijnaam 'Golden Rock'. Die tijd kenmerkte zich door de omvangrijke handel, van producten maar helaas ook van tot slaaf gemaakten. En juist de geschiedenis vanuit het perspectief van de lokale bevolking is zo belangrijk."

"IK ZIE MEZELF ECHT ALS BRUG TUSSEN GEMEENSCHAP EN OVERHEID"

Muziek, dans en volksverhalen

De geschreven verhalen uit die periode zijn vrijwel altijd van de hand van de overwinnaars, van de onderdrukkers. Het is kenmerkend voor de huidige tijd dat ook de andere kant van die verhalen steeds beter wordt belicht. Die geschiedenis is over het algemeen vooral overgeleverd dankzij muziek, dans en volksverhalen. "Het Openluchtmuseum in Arnhem helpt me met de structuur en met hoe we het beste de vensters van de canon kunnen opzetten. Dit voorjaar hebben we tijdens de Canondagen bijvoorbeeld een tun-

nel gebouwd waar mensen letterlijk door de tijd konden lopen. We hadden daar verschillende gebeurtenissen uit de geschiedenis van Statia opgeplakt. Van heel veel van die informatie hadden de lokale mensen nog nooit eerder gehoord.”

Carnaval

“Wat ik nog meer doe? Ik zie mezelf en mijn collega echt als brug tussen gemeenschap en overheid. Ik help bijvoorbeeld met initiatieven waar het gaat om het financieren van hun projecten, zoals voor het nieuwe Statia Roots Festival. We verzorgen erfgoedlessen op scholen en je ziet ook dat oude tradities weer langzaam terugkomen, zoals de steelpanmuziek. En onze junior coach was volledig betrokken bij het carnaval hier, van planning tot uitvoering en coördinatie van de evenementen. Dat heeft trouwens ook een belangrijke link met de koloniale geschiedenis. Het gaat om het vieren van dat je vrij bent, dat je de baas bent over je eigen lichaam. Statia is ook net een openluchtmuseum. Je loopt hier rond in de geschiedenis van ruïnes, oude pakhuizen en ‘enslaved walls’ – overblijfselen uit een donkere tijd waarin het eiland vanwege zijn strategische ligging belangrijk was voor de handel in tot slaaf gemaakten. Tot op de dag van vandaag zie je dat Fort Oranje, dat als administratiekantoor diende, er keurig bij ligt. Maar Fort Amsterdam en Fort Rotterdam, waar de mensenhandel plaatsvond, liggen in puin en zijn niet onderhouden. We denken eraan om een onderwatermonument te maken bij die twee forten, als een fysiek eerbetoon voor de omgekomen tot slaaf gemaakten. Hopelijk gaat dat lukken!”

“MIJN DROOM? DAT MENSEN GEÏNSPIREERD RAKEN DOOR HET WERK DAT WIJ NU DOEN”

Inspiratie

Met De Wit is op Sint Eustatius niet alleen een cultuurcoach actief die het eiland goed kent en snapt waar zij bij uitstek van waarde kan zijn. Ze doet ook iets waar zij elke dag veel plezier in heeft.

“Dit werk is echt mijn passie. Ik houd van verhalen vertellen, ben academisch opgeleid in de kunsttherapie en kom al sinds mijn vierde op het eiland, ik ben er in de vakanties opgegroeid. Ik ben ook een podcast gestart over de geschiedenis van Sint Eustatius, genaamd ‘Whispers of the Past’. Daarbij maak ik ook koppelingen naar andere thema’s en projecten. Wat ik doe, is dankbaar en belangrijk werk; de mensen waarderen het hier. Ik word bovendien goed ondersteund vanuit Nederland, door het LKCA [Kenniscentrum voor cultuureducatie en amateurkunst, red.] en het Ministerie van OCW, en ik heb regelmatig contact met mijn collega’s, vooral die van Saba. We wisselen dan ideeën uit, bijvoorbeeld omdat zij al bezig zijn met het herschrijven van hun canon”, aldus De Wit.

“Mijn droom? Ik hoop dat steeds meer kinderen geïnteresseerd zijn om onze cultuur te bestuderen en om terug te komen naar de eilanden. Dat ze gaan werken in de kunst- en cultuursector. Dat mensen geïnspireerd raken door het werk dat wij nu doen.”

“MET MIJN FUNCTIE EN DIE VAN MIJN COLLEGA-CULTUURCOACH HEBBEN WE NU MEER MENSKRACHT EN BUDGET OM DE AANDACHT DIE WE HIER OP SINT EUSTATIUS AL WEL HADDEN VOOR KUNST EN CULTUUR, MEER EN BETER VORM TE GEVEN”

